



Arhiva de fonograme a Ministerului Instrucției, Culturii și Artelor
(fonograme, cutii, aparate de înregistrare și măsurătoare etc.)

ARHIVA FONOGRAMICĂ

Înțelegere pentru frumusețea caracteristică a cântecului popular românesc au arătat cei ce s'au gândit la originalitatea darurilor artistice ale poporului nostru. Și au arătat, în bănuiala că darurile de care vorbim se vădesc, în melos, îndemnuri bune, tragere de mima, hârnicie și ajutor prisosind din diferite parti, au hotărât și susținut încercări de strângere a melodiilor populare.

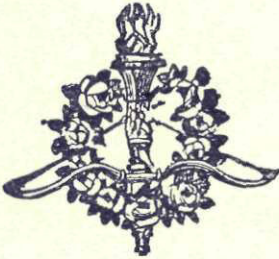
De bună seamă că spre a se da puțința studierii și cunoașterii cântecelor, cunoscându-se că se redă pe acestea ca modele de creație muzicală românească, era nevoie de culegerea și publicarea lor, așa cum, de la Alecsandru încoace, s'a lucrat pentru culegerea și publicarea poeziei populare. Din cale-afară greu n'ar fi fost și mai ales când interesul pentru ce este produs al poporului crescuse, era de așteptat că strâns unită paralelă muncă să apropie pe cebe adună versul de cel ce adună viersul, pentru ca astfel, împreunați în străduințe comune, să fi dat la iveală, nu numai poezia populară, ci, alături de ea, împreună cu ea, și muzica populară ambele — muzică și poezie — nedespărțite în fațișeri ale cântecului popular.

A doua jumătate a secolului al XIX-lea ar fi putut continua și desăvârși campania de culegeri,

începută de Anton Pann, cu « *Versuri-lesale mușicesti* » și cu « *Spitalul amorului sau Cântătorul dorului* ». Iar dacă oricine răsfoiește monumentală opera de culegere a lui G. Dem. Teodorescu, « *Poesii populare romane* », nu s' poate oprir manifestarea părerii de rău că nu s'a putut afla acestui pasionat culegător de vers românesc, culegătorul de viersuri, — apoi nu este mai mare parere de rău decât ca, în arderea sa de a culege versurile populare, Alecsandru nu a putut determina o acțiune de culegere a melodiilor populare. Cât entuziasm arată el « doinelor, horelor, cântecelor de lume », o dovedește articolul sau « *Melodiile Românești* », în care face cunoscută apariția *Albumului* » de « 48 arii de tot soiul: doine, hore, cântece de lume, cântece hoțești, etc. » al lui Carol Miculi. De altfel, nu știind dacă cineva a putut avea o mai clară intuiție asupra firei muzicale a Românilor și a găsit o mai pregnantă formulare a ei, de cum arată Alecsandru în fruntea volumului său de poezii populare: « *De-l muncește dorul, de-l cuprinde veselie, de-l minunează o faptă măreață, el își cântă durerile și mulțemiile, își cântă eroii, își cântă istoria, și astfel sufletul e un izvor nesfârșit de frumoasă poezie, Nimic danu poate fi mai interesant decât a studia caracterul acestui popor în cuprinsul cântecelor sale, căci el cuprinde*

toate pornirile inimii și toaterazele geniulușau ». (Din prefața broșurii baladelor, 18pre- fată retipărită în fruntea volumului de «Poesii populare ale Românilor» din 1862).

С П И Т А А С А
А М О Р Ъ Л И
Caș
К Х Н Т Ъ Т О Р Ъ Л Д О Р Ъ Л И .



de
А Н Т О Н П А Н Н
Ediția a Doa.
Б р о ш ъ р а а у,
Б Ъ К Ъ Р Е Ц И 1852
А н Т и п о г р а ф и а с а .

Coperta Spitalului Amorulude Anton Pann

Sa nu pierdem din vedere totușapaptul si sa nu-l ignorăm cã cel puțibogata colecție «Balade, Colinde, Doine, Idyle», a lui D. Vulpieste inspirată de «Illustrat Bard», căruiași este dedicată. In fruntea ei, drept răspuns la dedicația lui Vulpian, Alecsandrișcia la Mircești 1885, între altele, următoarele rândurãdresate culegãtorului: «Melodiile unui popor... stezaurul cei mai prețioal său, cãfac parte din viața lui, din inima lui, din geniul lui!

Acele izbucniri armonioase, care cuprind o lume întreagã de simțiri duioase, de aspirãri înalte de taine sufletești, ne impun datoriale a le feri de nimiciri și de a le păstra cu sfințenie seule sacre ale naționalității noastre ».

Atrãși, în primul rând, de frumusetemelodiei populare, au fost, cum pare si firesc, muzicantii cu veleitãțide compozitori. N'afost executanți, practicieni, nici teoreticiensau muzicograđei ce s'au apropiat cu mai mult interes de cântecul popular. Ci au fost compozitori, artistereatori, atrãși, nu atât de valoarea esteticã, în sine, a me-

lodiei populare, nu de cântec pentru cântec, ci, și în deosebi, de faptul cã incapacitatea lor de inventie melodicã putea fi ușor mascatăprin împurmuturile de crãmpeie melodice din cântecele populare sau chiar de cântece întregi. Neslujindu-se de cântece ca de o sursãde inspirațiemelodicã, ignorând atmosfera sufletească muzicalã în care atât de caracteristice motive melodice puteau fi utilizate pentru încercãriledin mediułor psihologic natural, pe de-a'ntregulsau fragmentar, melodiile au fost grav deformate si cãrpite în asa zisele lor compoziții. Astfel, bogãțide elemente melodice și ritmice din cântecul și jocul poporului fiind de absolutã nevoie pentru manifestarea voinții lor creatoare, întreagã comoarade cântece a fost datã peste cap si fãr' de milãexplorată, numai în scopul de a alimenta, înviora, susține șjustifica veleitãțiledel compozitori aleacestei grupe de muzicieni, Nenoroculpentru viersul popular a fost cu atât mai mare, cucât o activitate de acest felgãsia încurajerîn toate părțilediind considerată, pe-atunci ca si astãzi, drept o necesitate de demnitate naționalã, acestcompozitori tinzãnd, mãrturisit ori ba, sa fundeze muzica românească în sensul de scoalãmuzicalã naționalãum se

135

М О Д Ъ Л П а . → (Ф о ц а 17.)

В е е р ѝ н р ч и н а д е д а
а а м о с о о р і н і М а А К В Б А
а а а г з н а р (Бис.)
б в м д і н о о м а а л ж в в в в н џ і к е
о о с м а ш і т е е в в с в ч і к а
а а в н п о м (Бис.)
М О Д Ъ Л П а . Т . → (Ф о ц а 19.)
о і і н і і м з ч е с с с

O pagina din Spitalul Amorului

chiamã, în acest sens, cea italianã, cea germanã, cea francezã, — muzica românească cultã. Uneori de bunã credință — în credințãor cã fac opãra de artã muzicalã naționalã — au făcudu fel cu

ce s'a petrecut și se mai petrece pe-alcureași azi, în literatura românească: însiruirii și întortocheri de vorbe populare = literatura națională. Tot așa au însiruit compozitorii de care vorbim, melodii sau teme melodice și ritmice românești, incongruente, fără de aderențe și fără consecvențe de logică muzicală, construind acele fantezii rapsodii, potpourri, ale căror ecourse prelungesc până în vremea din urmă. Este ușor de înțeles că acești « armonizatori », « aranjatori », — (« deranjatori » — le zice Aubry) sau « compozitori » de muzică populară, apariții hibride a începutului nostru de viață muzicală conștientă — nu s'afolosit în alegerea materialului pentru prelucrat, de niciun spirit critic, ci numai de discutabilul lor gust.

De fapt, în operă ce îndeplineau ei, nu mai putea fi vorba de *culegere*, ci de *ategere*. Iar după cum putem constata din cecece a ramas de pe urma încercărilor lor, nici gustul, nici o mai clară intuiție, nu i-au ajutat ca, în alegerile făcute, să distingă, cel puțin, cecece este românesc, de cecece este străin. Din care pricină, pe lângă altele, au făcut răul că, în lucrărilor sprin ele, își mintea celor ce le-au ascultat, au încurcat și amestecat diferitele influențe din afară originalul autentic al melodiei, îngreunând stabilirea autenti-

cității cântecelor. La aceasta a contribuit și tendința de a compune în maniera muzicii populare, reprezentată de un număr însemnat de lăutari orașeni, deloc ne-aramas tipărituri, ale căror titluri s'pun în deajude claracterul acestor compoziții sârba vagabonților a paraponisiților, a sacagiilor, a tâmplarilor, a zidarilor, a spițerilor, a cismarilor a Evreilor a avocaților, a poștei, a liberalilor, a conservatorilor a popilor, a preoteselor, a soacelor, a studenților a făptăreselor, a marinarilor, a pompierilor, a dogarilor, etc. Apoi lipsa de serioasă stăpânire tehnice muzicale, de cunoaștere cât de sumară a evoluției modurilor și tonalității și de inițiere în chestiunile de ritmică și metrică, i-a făcut să ocolească tocmai cecece este mai original și mai caracteristic din punct de vedere modal și ritmic, ca irațional, nefiresc, neobișnuit sau, pur și simplu, impropriu din pricina dificultăților tehnice care s'ar fi ivit în manifestarea râvnei lor componistice. Cecece nu au ocolit, au « cioplit » — termenul li-i propriu — și déformât, pentru ca să încapă în tiparul diatonicismului occidental (major sau minor). Aceasta din punct de vedere tonal, iar din punct de vedere ritmic, au subjugat aproape întreaga libertate ritmică a melodiei populare « carrure »-ei și barei de măsură, de sub a căror tiranie muzică nouă

Sërba vagabonților.

din gura lăutarilor.

Colecția, Z.D.

Allegretto.

dolce

1.

2.

tr tr tr tr tr

Fragment de pagina conținând muzică lăutărească orăș

Melodii Române

Cahier 2

notate pentru prima oară
in toată originalitatea și caracterul lor național,
astfel cum s-a executat de Lăutari Români

PIANOFORTE

de
ALEXANDRU BERDESCU

dedicate națiunii române.

MELODIES ROUMAINES
écrites pour la première fois
dans toute leur originalité et leur caractère
national, telles qu'elles sont exécutées par
les Laoutars Roumains
pour le Piano
ALEXANDRE BERDESCOU
dédiées à la Nation Roumaine.

ROMANISCHE MELODIEN
zum ersten male
in deren ursprünglichen Form und wirklichem
Character, so wie dieselben von den Lauthars
vorgebracht werden, niedergeschrieben
P i n o f o r t e
ALEXANDER BERDESCU
der romanischen Nation gewidmet.

Et ab Int. A. Die E. n. c. r. s. t.

Coperta *Melodiilor Romane* de Al. Berdescu

se sbate sa scape. Interesul căzând astfel nu asupra cântecului popular, casupra compoziți- zultate dm prelucrării artistice », este neîn- doios că activitatea de culegere, de cercetare ri- guros critică și dare la iveală a melodie populare fiind considerată ca lăturalsică, numai auxiliară, a fost încetul încetul îndepărtată pre- ocupările compozitoril de cari vorbim si, în fine, parasita, Materialul adunat în asemenea condiții nu a înlesnit întrunimfici posibilitatea

cercetare științifică, nici progresul vieții noastre scoli românești ajutat, doar la formarea re-
muzicale și, cu atât mai puțin, fundarea năzuitorului zis național muzicilor militare și

L'ECHO DE LA VALACHIE.
Chansons populaires
des
ROUMAINS
transcrites pour le Piano seul
et dédiées
A MADemoiselle LA PRINCESSE
ALEXANDRINE GHICA
PAR
JEAN ANDRÉ WACHMANN
Professeur de Musique et Directeur
du théâtre National à Bucharest

KLÄNGE AUS DER WALACHEI
Volksgesänge
der
ROMANEN
gesammelt.
für das Pianoforte gesetzt
UND DER PRINZESSIN
ALEXANDRINE GHICA
zugeeignet von
JOHANN ANDREAS WACHMANN
Professor der Musik und Director
des National-Theaters in Bukarest.

Eigenthum der Verlagshandlung Eingetragen in das Vereins-Archiv

WIEN

3^{tes} Heft
der Walachischen Volksmelodien

Preis $\frac{Fl. 32 Nkr.}{25 Nkr.}$

F. Wessely vormals H. F. Müller's W^{ms}
Kohlmarkt N^o 3.

448.

K. K. Hof-Lithogr. u. Steindr. v. A. Gröbe, Wien

Coperta Cântecelor populare ale Românilor de J. A. Wachmann

la inspirarea muzicii cupletelor din « revistele » dela grădinile de vară din ultimele două decenii.

Tot din pricina lipsei unei serioase pregătiri tehnice muzicale, binevoitoarea activitate de culegere a cântecilor amatori a ramas, de asemenea, fără rezultate; mai ales, și amatorii, casi com-

cătuși de puțin din originalul și nationalul lor stil, lucrare, ce sper că a ajuns a fi cunoscută și recunoscută mai în toate părțile țării.

În România, de mai mult ani, artiști străini luând inițiativa, s'au ocupat și se ocupă astăzi chiar, mai mult, mai serios în felurite chipuri cu melodiile poporului; unii adică, crezând că au înțeles natura, caracterul și felul executării lor, au scos la lumină prin presă caiete cu diferite piese și în diferite moduri intitulate de: *Melodii Valache*, de: *Ani Valache*, de: *Cântece populare*, de: *Melodii Romane*, de: *Arii Romane*, etc., transcrise sau aranjate pentru piano, și sustinute prin titluri încă, că sunt *Originale* și *Naționale*. Iar alții, cu dorința poate d' se recomanda sunt și compozitori, au scos tot prin presă diferite piese intitulate: *Arii* sau *Arie Română* compusă pentru Piano de... *Melodii* sau *Melodie Română* compusă pentru Piano de... *Horă Noă Română* compusă pentru Piano de... *Horă Terănească* compusă pentru Piano de... etc., etc. Niciunul însă din zisii artiști, mărturisind adevărul, n'a reușit în lucrarea sa, deoarece, pretențiilor compoziționi, nu sunt o adevărată lucrare noă, ci numai o împrumutare făcută dela diferite melodii iesite din inspirațiunile poporului, sîmprumutările chiar, nefiind bine înșirate și bine ritmate când s'a combinat a se face printr'însele o piesă ce s'a intitulat de *noă*, piesele astfel compuse, au ajuns a fi fără niciun câpătâi; iar melodiile scoase la lumină ca aranjate sau transcrise pentru Piano, nu numai că sunt lipsite de originalul și nationalul lor stil, dar că cele mai multedintr'însele sunt desfigurate astfel, că nici nu se mai cunosc de ce origină sunt; adevărații romani însă, când le ascultă executându-se, sau și aceia chiar care știu ca *le* și execte, numesc și pe cele aranjate sau transcrise și pe cele compuse *Hori Nemțești*, neînțelegând poate ce altă numire sa le dea, dacă ele nu se reprezintă prin adevăratul lor tip national ».

Am reproduș acest interesant pasaj, pentru că el lămurește situația numai din punct de vedere istoric, ci, *mutatis mutandis*, aproape toate încercările de muzică cultă făcute de atunci până azi, cu greu scapă de învinuirea ce se ridică din partea lui Al. Berdescu împotriva celor deformează, « desfigurează » melodiile populare. Iar după ce constata cele de mai sus, Berdescu încheie:

« In fine, pe lângă multa atențiune cu care notez melodiile naționale, casa nu piarză cătuș de puțin din originalul lor stil, sau mai bine zis, casa nu se piarză *origina muzicii române*, deoarece, prin lucrările străinilor și începusem a merge pe o astfel de cale, subsemnatul a găsit de cuviință, bazat pe experiența sa, că pe cele mai multe din melodii, sa le încheie prin mai multe și felurite ameliorări și înfrumusetări artistice spre a fi mai multa plăcere ascultate când se vor execta ».

De notat, deci, că și Berdescu a găsit de cuviință, bazat pe experiența sa, că pe cele mai multe

Din repertoriul laic al Chorusului Mitropolitan din Jasi

12

Melodii Naționale

Culese, armonizate și aranjate pentru

Chor mixt și Piano

de

Gavriil Musicescu

Profesor de Armonie la Conservatoriu,
Șef chorusului Mitropolitan din Jasi

OP. 31.

Proprietatea autorului Tote rezervate

Partitiunea Vocile separate

Partitiunea și vocile

Inst. Lit. de C. G. Roder Leipzig.

Coperta *Melodiilor Naționale* de Gavriil Musicescu

pozițiilor de cari fu vorba, n'au cercetat cântecele populare cu mintea scrutătoare a celui ce umblă sa descopere realitatea sau sa afle adevărul ci, în cel mai norocos caz, cu inima fermecată de frumos a artistului.

Este interesantă scria un asemenea amator — e mai bine de-o jumătate de veac de-atunci — în Mai 1871, pentru a ne da seama și de împrejurările de pe acea vreme și de greșelile care nici autorul, *Alexandru Berdescu*, n'a scăpa. El zice:

« Treizeci de ani de când ma ocup cu adunatul melodiilor poporului, ori de pe unde le-am auzit cântându-se sau executându-se pe vr'un instrument, și multa silință și stăruință am depus, a fost numai casa le pot nota fără csa piardă

din melodii sa le încheie prin mai mulți felurite ameliorări și înfrumusețări artistice.

Și totuși, cât de utilizabile culegeri ar fi putut întocmi acești amatori și acești muzicari dacă mijloacele științifice le-ar stat la îndemână. Mulți dintre ei, poate chiar dintre cei vizade asprimea de judecată a lui Berdescu, au prins din vreme originalitatea muzicilor noastre populare și însemnătatea ei față de muzica altor nații.

Astfel, *Johann Andréas Wachmann*, tatălui Eduard «professeur de musique et directeur du théâtre national à Bucharest», cu douăzeci și trei de ani înainte de Berdescu, publicând al III-lea caiet din a sa «*Sammlung walachischer Volks-Melodien*» sub titlul «*L'Echo de la Valachie*» «*Klänge aus der Walachei*» — *Chansons populaires des Roumains* —, le însoțește de o prefață care, pe lângă altele, adaugă: «De nos jours toutes les nations se sont efforcées à communiquer à leurs contemporains leurs particularités, tant historiques qu'artistiques. Vivant depuis dix-huit ans à Bucharest, capitale de la Valachie, et y vouant mon temps à l'exercice de la musique, j'ai tenu à propos, d'offrir au jugement du monde musical une collection des *mélodies nationales valaques aussi distinguées par leur originalité et leur bizarrerie comme par le charme, qui y repose*. Je les donne telles que je les ai entendues de la bouche des *troubadours populaires* dont la Valachie abonde, je n'y ai changé aucune note et je n'y ai fait qu'ajouter l'accompagnement harmonique».

În realitate, aproape tot ce a reținut *Johann Andréas Wachmann* din «gura lăutarilor» nu face parte din cântecele populare, ci sunt diferite alte piese muzicale, ca «*Mélie nationale composée par le feu Boyard Nicolas Filipesco*», «*Hora de întronare*» («*Tanz zur Thronerhebung*») cântată, probabil, pe la 1843, spre a celebra suirea pe tronul muntenesc a domnitorului *George Bibescu*, apoi «*Soldaten Reigen*», «*Hosentimentale*», etc. Iar caracteristica apărut pentru *J. A. Wachmann*, ca și pentru *Eduard Wachmann*, numai secunda mârîtă, atât de frecventă, de altfel, și în muzica Ungurilor și în cea orientală. Cu toată admirația sa pentru «originalitatea», «bizareria» și «farmecul» melodiilor populare, el nu dă îndărăt a le publica drept «*des airs roumains arrangés par moi*».

Marii noștri maestre de cor, *Muzicescu*, *Kiriace* și *Vidu*, au contribuit cea mai largă măsură la deșteptarea, susținerea și sporirea interesului pentru cântecul popular, dar de lucrări caracter științific, de culegeri și cercetări riguroase critice, se pare a nu fi fost nici ei preocupați, și, de fapt, nici nu ne-au lăsat asemenea lucrări. Răsunet puternic a trebuit sa trezească în deosebi activitatea lui *Gavriil Muzicescu*. Sunt mai ales de însemnat frumoasele cuvinte cucare încheie precuvântarea la prima ediție din *Ianuarie 1889*,

celor «*12 Melodii Naționale*, culese, armonizate și aranjate» de el:

«De frumusețea, bogăția și puterea magică ce exercită cântecele poporului nu m'am îndoit nici odată. Duiosesele noastre melodii naționale descriu cu culori vii blândețea și bunătatea caracterului poporului roman. Și dacă țărănul roman mai uită din necazul greu ce îndură în luptele vieții suportă cu bărbăție nevoile ce apar, apăsătoare se datorește în cea mai mare parte influența duioselor sale melodii, care-l mângâie în zilele grele și-l veselesc în cele bune.»

Cred dară că a sosit timpul să ascultăm și să învățăm și melodiile românești pe lângă cele străine».

Asociațiile muzicale «*Carmen*», «*Hora*» și «*Doina*» din București, reuniunile corale din Ar-



Adunatul oilor cu buci (jud. Putna)

deal, precum și numeroase grupări corale din diferite orase ale țării și chiar din sate, au contribuit la susținerea interesului pentru muzica populară.

De altfel, în bogata serie de peste patruzeci de volume «*Din mata poporului roman*», Academia

Română a manifestat o necurmată gripe pentru cântecului popular românesc. Și, poate, nu este întâmplător, nici fără însemnătate faptul că, primul volum din această temeinică colecție « *Horădin Cartal* » de *Pompiliu Pârvescu* (1908), este un demn

informație decât « *Anleitung zur Sammlung und Aufzeichnung. Fragebogen* », editată de comitetul însărcinat de Ministerul austriac la 6 Iunie 1906. Din titlul broșurii-chestionare vede că este vorba de o acțiune mult mai largă, « *Das Volkslied Oester-*



Taraf de lăutar din Muscel

omagiu pentru muzica populară românească.

În acest timp, în pasiunea bănățenească transilvănească de iscodire și intensă traire a ceea ce afirmă naționalitatea noastră, *Tiberiu Brediceanu* întreprinde acele îndelungate lucrări de culegere și publicare de cântece populare, dându-ne monumentale colecții de « *Doine, cântece, colinde și jocuri populare românești* ». Iar compozitorul ungar *Béla Bartók* culege și publică primul volum chiar în colecția amintită a Academiei Române — Nr. XIV al colecției — sub titlul: « *Cântece populare românești din comitatul Bihor* » (1913); iar al doilea volum, în colecția « *Sammelbände für vergleichende Musikwissenschaft* »: « *Volksmusikler Rumänenvon Maramures* » (1923).

Nu cunoaștem care va fi fost rezultatul acțiunii de culegere a cântecului popular românesc, întreprins de « *Arbeitsausschuss für die Sammlung und Herausgabe des rumänischen Volksliedes der Bukowina* », despre care noi nu avem altă sursă

reich », în care era cuprinsă și culegerea și publicarea cântecului popular românesc din Bucovina. Chestiunea ar putea fi urmărită, ea prezentând deosebit interes, mai ales ținând seamă de faptul că *Weigand* însuși face culegeri de muzică populară în Bucovina.

Nu este de trecut cu vederea — în reamintirea grăbită a celor câteva momente de manifestare a interesului pentru muzica populară românească —, faptul că nu au fost rare prilejurile și nici nu e multă vreme de când însăși ființa originalitatea și autenticitatea viersului românesc au fost contestate și hotărât tâgăduite. Astăzi, dacă nu au amutit cu desăvârșire, s'au împuținași încetinit de tot glasurile acestea de tâgadă sau de îndoială. Iar pe de altă parte, știința muzicii, în chiar stadiul de formare și determinare a obiectului, problemelor și metodelor sale de cercetare, a adus atât de concludente răspunsuri pentru chestiunile care

privesc originea și particularitățile muzicii unui popor, încât cu greu s'ar putea bănuici că suntem tocmai nefericita excepție de popor fără muzică proprie.

Apoi observațiile psihologice comparative îndreptate cu predilecție asupra fenomenelor sufletesti înfățișate de primitiv au deschis științei muzicii un larg orizont de cercetări și au adus în această tânără ramură științifică neașteptate și interesante contribuții și soluții, în chestiunea ritmului și a începuturilor de polifonie. În deosebi însă, dezbătutei chestiunii originii muzicii, asupra căreia Spencer, Darwin, Wagner, Bücher, Wallaschek, Stumpf s. a. se pronunțaseră atât de felurit și de ipotetic, studiile de psihologie au dat un răspuns cuprinzător și concludent, acela isvorit din conceperea muzicii ca mijloc de comunicare cală a emoțiilor, produs prin contractivitate fiziologică a laringelui; alături de acest mijloc natural, muzica instrumentală intervine apoi, fie ca prelungire a mijloacelor vocale, fie ca

Bücher, în « Arbeit und Rhythmus » consideră ca factor primordial ritmul din care ia naștere muzica, iar Stumpf în « Anfänge der Musik » susține ca origine a muzicii prelungirea unui sunet casemnal comunicat cu vocea din depărtare (das Verweilen auf einem festen Ton ist der erste Schritt zum Gesang). Wallaschek în « Anfänge der Tonkunst » vede în tact (Taktgefühl) originea muzicii. Richard Wagner în « Oper und Drama » este de părere că langajul verbal și muzica provin din aceeași sursă « Sprachmusik ».

Amplificându-se și complicându-se atât în privința mișcărilor sufletesti de comunicat — fondul operei de artă muzicală — cât și în privința sonorităților și logicii înlăturării lor — forma — interesul gravitând când spre fond, când spre forma, dar într'acest fel conceput originar ca expresie vocală a mișcărilor sufletesti (emoționale), exercițiul artei muzicale se strevede și se adevărește în desăvârșitele creații muzicale ale celorlalte veacuri din urmă, în experimentele constructiviste de azi,

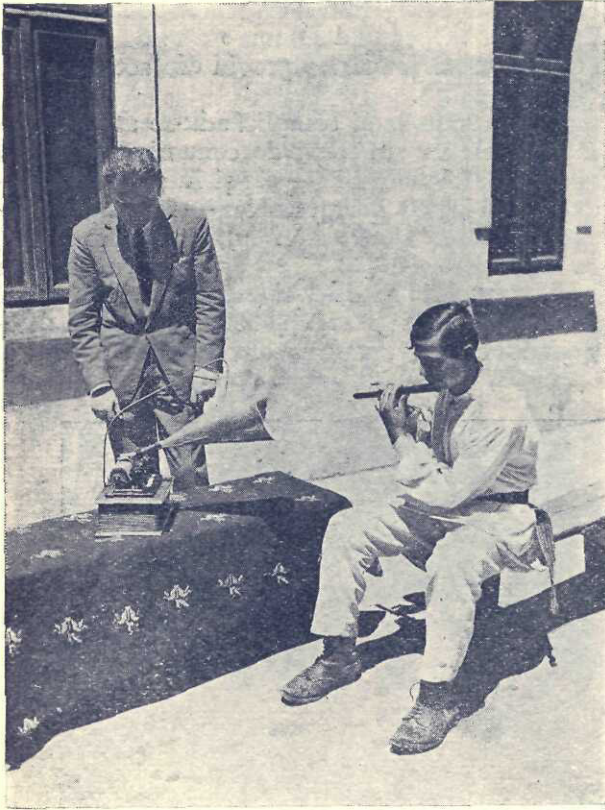


Procedul de înregistrare fonografică

lor. În general, cercetările engleze încearcă derivarea muzicii din vorbire, ca Spencer în « The Origin and Function of Music » (« loudness, emphasising and overflow of nervous energy »), sau din procesul evoluției animale (natural selection ft) ca Darwin. Dintre cercetătorii germani,

în muzica primitivilor, cași în cea populară de pretutindeni, de sigur, fie aflându-si sine însași scopul, fie slujind la scopuri din afară (religiei, fermecătoriei, vindecării de suferințe, războiului). Iar odată cu cercetările psihologice relative la originea și începuturile vieții muzicale, s'a constatat

ca, în orice stadiu de dezvoltare s'afi aflând, *triburile de primitivi, ca și popoarele culturăși au proprii și caracteristice, exteriorizările lor muzicale*, diferind ca putere de expresie delatrib la trib, dar legându-se, concordând, corespunzând și potrivitându-se cucelelalte manifestăriartistice indi-



Inregistrare fonografică

gene, fațăde care firea indigenilomu se afirmăici decum mai restrânssi mai incomplet în cele muzicale.

Istoria muzicii, în fine, în cercetărilede mai curând, părăsind metoda biograficăde până aci și urmărind sa stabilească, în mod genetic, în complexul și conexiunea proceselor culturale, producția genurilor și operelor de artă muzicală, releva importanța cântecului popular caélément primordial dela care pornește dezvoltarea evolutivă a muzicii din evul mediu pânăazi. După primul mileniu, cu încetarea migrației popoarelor, cu formarea limbilor moderne, inspirândcântecul barzilor șal trubadurilor, influențând și influențându-se cântecul religios creștin, furnizândcântus firmus »-uri contrapunctiștilor din veacul al XV-lea și al XVI-lea și pânăîn plina înflorâreartei muzicale, în secolul al XIX-leași mai alesîn apariția și distincția scolilomationale create pe baza idiomelor muzicale nationale, *cântecul popular își afirmăputerea sa de a reprezenta geniul muzicalul poporului*, de a influența fecundși determind într'o largă măsură creațiile de muzică cultă.

Dar nu numai psihologia și istoria, ci și etnologia arată un deosebit interes cântecului popular; mai cu seamă însă estetica vedîn cântecul popular — eura zice învățatulspaniol Felipe Pedrell — *muzica naturală*, reflexul poporului sau rasei din care e isvorită, neaservită împrejurărilor și regulelor, capabilă sa exprime cu o emotiemai multsau mai puțin vehementă, mai precis sau mai vag, sentimentele, durerile și bucuriile poporului, această muzică fiind celula generatoare a celeilalte muzici, artificiale, care evoluiază și se transformă neîncetat, în misterioase progrese, în misterioase regrese, modificându-și tehnica, procedeele, convențiile, formele fortuite ale modurilor, sub influențamuzicii naturale. Pentru compozitorul muzical natura este domeniul nesfârșial acestei inspirații populare, isvor de nenumărate frumuseți, atât în ritm cât și în modalitate, dar mai ales în sinceritateacestei arte primitive, atât de bogate în culori strălucite.

De aceea astăzi, când originea, dezvoltarea și esența estetică a muzicii este obiect de studiu al unor discipline atât de înaintate și de perfecționate ca metode de cercetare și când rezultatele obținute sprijinesc atât de puternic străduințele muzicografilor, studiile asupra cântecului popular capătă pretutindeni o *baza* cât mai științifică.

Negarea însă a existenței cântecului popular, la noi ca și aiurea, dovedește ușurătatea care empirismul grăbit, nu s'a sfiit nicăieri și niciodată să-și spuna cuvântul.

« *Le peuple n'est ni architecte, ni peintre, ni sculpteur, mais il est musicien. Un millier de maçons ne sont pas parvenus à bâtir une cathédrale: mais il a suffi d'un paysan ou d'un petit berger pour inventer une chanson* », (C. Beldigne).

* * *

Și astfel, este aproape un veac de când, — trezire a conștiinței naționale sau ecou al romantismului occidental — orice pornire de manifestare sau demonstrare a conștiinței muzicale românești, atât în domeniul creației și educației cât și în acela al speculației științifice, simte necurmanevoe de cântecul popular românesc.

Dar niciodată melosul popular n'a fost privit cu atât interes de către compozitori, educatori și cercetători, ca în vremea din urmă. Șoricât de semnificative ne-ar pârea versurile lui *Anton Pann*:

« Cântă, măi frate Române,
Pe graiul și limbata
Și lasă cele străine
Ei de a și le cântă »

niciodată, nici în acel ardent suflude romantism muzical, când au fost pronunțatnici în activitatea deschisăde Alecsandrpentru culegerea și cultivarea poeziei populare, nici în « Semănătorism », în niciunul din curentele de idei trecute prin sufletul neamului nostru sau izvorâte din el, nu se poate stabili o mai vie chemare și mai puternică atracție, când andin urmă, către cântecul poporului. Necesitatea de a-l cunoașteeste,

deci, actuală și devenită categorică pentru compozitor, educator și cercetător. Iar lipsa unor culegeri obiective și cât mai bogate, devenia tot mai puternic simțită. Ceeace se putea înfirișca din atâtea străduinți, din care în treacă am reamintit o parte aci, nu putuse împlini decât în foarte restrânsă măsură un gând temeinic de culegere a raelodiilor poporului. Astfel că, din activitatea desfășurată până în vremea din urmă activitate de multe ori mai mult vătămătoare, decât folositoare pentru prestigiul, — astăzi, definitiv consacrat, — al folklorului muzical românesc, n'am isbutit să avem o culegere de cântece populare care să poată fi folosită, atât ca material pentru cercetarea științifică, cât și ca modele de creație muzicală naturală pentru compozitorul român.

Natural ar fi fost ca acele căușă studieze firea poporului și dispozițiile sale artistice să completeze sau să verifice cu ajutorul elementelor puse la îndemână de muzicopopulară, cunoștințe despre originea, trecutul și împrejurările de cultură în care și ia ființă trăsoporul, acela să fi pretins, în primul rând, culegerea cântecului popular, pentru înlesnirea studiului său. Doar «Datinele, poveștile, muzici și poezii sunt arhivele popoarelor: cu ele se poate reconstituecutul întunecat» (A. Russo). Dacă istoria, etnologia, sociologia, psihologia și estetica, discipline care au neapărată nevoie de date procurate prin studierea cântecului popular, ar fi fost cunoscute de culegător în chipul sau metoda în care pot utiliza materialul de speculație sau datele istorice cuprinse în cântece și jocuri, s'ar fi impus culegătorului cu totul altă normă decât cântrebuințate până acum oricum, rezultatul fi fost altul; și, în tot caz, mai bun.

Ținând seama delace adâncimi izvorăște din inima poporului cântecul și jocul, și cât de sugestiv îi releva fondul sau sufletească — comun diferitelor etape ale dezvoltării istorice — își poate închipui oricine cât de importante date pot fi obținute studiind un cântec din punct de vedere al stilului, melodieipolifoniei sau armoniei (latente, de cele mai multe ori), «ambitus»-ului (înținerii sau cuprinderisonore), tonalității, timbrului, ritmului, moduluiîmperecherii versului cu viersul, al variantelor comparate (după diferite vârste ale cântecelor, după localități munte, câmp, etc.). Căci, *nid simplificate, nid înflorite, nid adaptate, potrivite, aranjate sau prelucrate și nid armonizate sau orchestrate nu trebuiesc melodiile populare spre a fi folosite ca material de studiu. Ci, așa cum se cântă în popor, cu toată bogăția de demente melodice (caracteristică libertății de expansiune melodică, nestânjenită de rigoriile degilor armonice ale diatonismului modern) în simplitatea lor homofonică și armonică (firavesemnde heterofonie), în timbrul lor specific (potrivit construcției sau acordării instrumentelor pentru a produce anumesc sonorități), la înălțimea diapasonului, în «tempo»-ul și*

ritmul lor, cu particularitățile practice muzicală cu care sunt executate și de raport între vers și vers (ca în trecerile dela cântare la redare și viceversa în baladă), fără lipsiri sau adăogiri, în deplina lor realitate, integritate și autenticitate, numai astfel sunt cântecele de luat în considerare ca material de cercetare științifică, ținând la studierea firii și trecutului nostru, la determinarea psihologiei muzicale a poporului și la întrezărirea idealurilor de educație și creație muzicale românești și numai astfel materialul cules poate fi folosit la cercetări comparative cu muzica altor popoare.

De altfel, studiile istorice, acustice, antropologice, etnologice, psihologice și estetice pe bază de cântece populare comparate, inspirate, ca metoda, de studiile comparate ale psihologiei, foneticei, limbilor, anatomiei, etc., formează în știința muzicii o disciplină proprie, cu câmp de activitate bine definit: *știința muzicii comparate* lângă



Cimpoier din Bucovina

care pot fi cultivate ca ramuri științifice independente: *etnografia muzicală, psihologia muzicală, sociologia muzicală, etc.*

Colectii care să îndeplinească aceste condiții de redare absolut obiectivă a melodiilor românești — în afară de lucrările lui Tiberiu Brediceanu și ale

lui *Béla Bartok* — nu avemsi, lucrând ca până acum câțiva ani, nu puteamavea.

Nu este prea greu lucru, dar mai ales pentru țara noastră, nu era nici ușor. Căci oamenii destul de pricepuți printre cei ce cunoscât de elementar muzica, oameni cari sa aibă și interes și înțelegere



Cântăreț din caval

pentru melosul popular, nu aveamși nici — as zice — destul de obiectivi ca sa întreprindă culegeri de cântece în condiții arătate. Cunoscătorii noștri de muzică sunt prea absorbiți de personalitatea lor artistică, prea subiectivi, prea mult artiști pentru a păstra respect obiectivității științifice; apoi prea aud occidental, — major sau minor — și adeseaori, sunt prea puțin cunoscători ai tehnicii și istoriei muzicii, așa nu săvârșescă inevitabile greșeli în lucrările de asemenea natură. Și tocmai în ridicarea și transportarea melodiilor, dela sursa de producție — poporul — înaintea cercetătorului sau în conservarea cât mai autentică a documentului muzical, trebuie cea mai mare băgare de seamă, pentru ca nicio deformare sa nu le altereze originalitatea.

Culegerea ideală este aceafăcută prin înregistrarea cea mai credincioasă, cea mai obiectivă, a realității sonore și ritmice. Notati adupa auz este insuficientă. Trebuia recurs la alte mijloace de înregistrare. Și anume, la înregistrarea fonografică. Înregistrarea obiectivă și cea mai apropiată de original a melodiilor, nu poate fi căpătată decât prin metode fonografice.

A trebuit, — spre a se ajunge la aceste metode — sa fie cunoscută structura elementelor constitutive ale expresiei unei emoții musicale. Și, într'adevăr, grație stabilirii vibrației caledesubt material al sunetului, arta muzicală capătă legătura cu științele fizico-naturale, ale căror metode de cercetare nu întârzie de a smulge universul sonor din zădărnicia speculațiilor metafizice odinioară, temeindu-se astfel, cercetărilor muzicale solide baze științifice. Acusticafizică, fiziologică și psihologică adâncesc posibilitățile de cunoașterea fenomenului muzical, iar studiul vibrațiilor sonore conduce la problema, indispensabilă cercetărilor, a metodelor grafice și de înregistrare, care este însă problema metodelor de înregistrare fonografică. Wilhelm Weber pare a fi cel care a emis, celdintâi, ideea înscrierii vibrațiilor cu ajutorul aparatelor ce, mai apoi, aveau sa devina vibrografe, tonografe și, în fine, fonografe. Stabilindu-se caracterul vibratoriu al sunetului, — produs al unei forțenaturale în urma excitațiilor mecanice, acustice, electrice, magnetice, chimice sau fiziologice — înregistrarea sunetelor devine încetul cunctel pe deplin realizabilă prin perfecționarea aparatelor, până când, dela vibrograful cilindric al lui Duhamel, dela fonografului lui Scott (membranovibrograf), ajunge *Edison*, în 1877, la inventarea *fonografului* care-i poartanumele.

Sunt numeroase procedeele de înregistrare, mai ales în vremea noastră de triumf mecanic, mașinilor vorbitoare și al sincronizării înregistrărilor optice cu cele acustice, cîn filmul sonor. În special sunt de însemnat metodele de fotografie sonora, inventate de învățați americani, metodele de *fonofotografie* — cum le numesc ei —, pe care le-au experimentat și le utilizează în culegerile de muzică a Negrilor (v. *Metfessel Phonography in folk music*). Toate aceste mijloace de înregistrare — mecanice, electro-magnetice sau optice, — nu puteau, cel puțin deocamdată, sa fie luate în considerare pentru nevoile noastre, fie că nu sunt practice, se mănuesc sau se transporta cu mare greutate, fie că sunt prea costisitoare. Pe câtă vreme fonografal asigură fixarea elementelor vibratorii care constituiesc cântecul, putând reda însusirile de înălțime, durată, intensitate și timbru ale sunetelor. Undele sonore produse de o melodie, sunt imprimate în ceara cilindrelor, iar la rândul lor șentulele făcute de acul membranei de înregistrare, schimbând membrana și deci acul reproducător se schimbă undele sonore care compun melodia înregistrată. Fono-

graful asigură obiectivitatea, dar repeziciunea culegerilor. Cad pier cântecele, pier ethosul lor specific, pier modurile antice care formează cadrul lor de desfășurare melodică și ornamentală, pier întreg caracterul monodic al cântecului românesc sub silnicia armonică cucare zeloșii noștri amatori de muzică au năpădit școala, biserica, ostirea și orice pornire de cultivare în ramura muzicii, iar undele radiofonice duc prin sate, pe plaiuri, pe văi și dealuri și până în crestele munților, altă muzică poate cultiva și estetică, dar ucigătoare pentru frăgezimea melodiei populare românești. Ostirepe de altă parte, chiar școala, precum și rapiditatea mijloacelor de locomotie și comunicare, alterează grav originalitatea acestor melodii, transformându-le, deformându-le, nimicindu-le tocmai ce este mai caracteristic în ființa lor artistică. Ceeace se întâmplă cu surerile populare, este o palidă imagine pentru degenerarea care subminează cântecul popular românesc.

* * *

Iată aci o parte din ideile care, dela războiu încoace, au circulat frecvent în lumea de cugetare și simțire românească. În « *Ideea europeană* », « *Muzica* », « *Gândirea* », « *Clipa* », « *Junimea literară* », « *Revista română* », « *Cuvântul* », « *Infrățirea* », etc., chestiunea culegerii cântecelor populare românești a fost cu însufletire repusă în discuție. Așă în iarna anului 1926, s'a putut scrie Ministerului de Culte și Arte de pe atunci, următoarele: « *Ideea fundării unei arhive fonogramice care să se colecteze cât mai grabnic și să se păstreze melodiile populare românești, este astăzi de-a întregul împărtășită de Ministerul Artelor, fiind o necesitate viu simțită de toate forurile în țară... Prin urmare, pentru un început serios este trebuință să se prevadă în bugetul exercitiului viitor suma de două milioane lei din care s'ar putea face pregătiri și pentru o mica instalațiune, care să permită turnarea în metal și copierea fonogramelor și, deci, s'ar putea mijloci posibilitatea de schimb de fonograme cu institutiunile similare din alte țări ».*

În bugetul Ministerului Cultelor și Artelor, sub ministeriatul d-lui *Vasile Goldis*, secretariatul general al d-lui *Nichifor Crainic*, a fost, tr'adevăr, prevăzută suma de un milion și jumătate pentru *Arhiva fonogramică* a ministerului. Denumirea institutiei părea, ce-i drept, pretențioasă pentru cei ce nu erau în curent cu aemenea așezăminte din alte țări, care își întemeiază pe arhivele fonogramice, posibilitățile de studii în știința muzicii comparate, etnografie muzicală, sociologie muzicală, antropologie, etc. Ceeace însă deosebia, din capul locului, arhiva noastră fonogramică de cele similare din Apus și de peste ocean, era obiectul însuși al culegerilor. Căci, pe câtă vreme arhivele fonogramice străine au ca obiect strângerea, con-

servarea și studierea melodiilor populare ale primitivilor sau ale popoarelor afla în stadii inferioare de civilizație, arhiva fonogramică românească își propunea ca obiect al preocupărilor ei, exclusiv melodia populară românească. Firește, fiecare popor își are problemele artistice și culturale proprii, în virtutea cărora își orientează activitatea, își dirijează telurile și descoperă mijloacele de realizare. Nevoile culturii românești și ale vietii noastre muzicale nu puteau imita de aiurea și nid extinde zadarnic orizontul crârilor indispensabile muzicii românești. Din punctul acesta de vedere, arhiva fonogramică a Ministerului Instrucției poate fi considerată fiind printre cele dintâi, dacă nu chiar prima instituție de Stat consacrată melodiei populare naționale.

Prin rezoluția d-lui ministru *Goldis*, la 15 Martie 1927 se numeste o comisie formată din d-nii:



Buciumaș din Tara Oașului

Tiberiu Brediceanu, *D. G. Kirias* și scriitorul acestor rânduri, sub președinția secretarului general de atunci *Nichifor Crainic* care în ședința prima, dela 29 Martie 1927, hotărâște procurarea următorului material de înregistrare și studiu, care s'a și procurat:

- 3 Reisetonometer nach Hornbostel;
- 1 Resonatorenapparat nach Schaefer;
- 2 Vergleichstimmgabeln
- 1 Metronom;
- 1 Normal Gabel;
- 6 Aufnahme-Phonographen;
- 2 Original-Edison-Phonographen;
- 1 Diktat-Phonograph;
- 10 Kopfhörer;
- 1200 Normal-Aufnahme-Blankwalzen;
- 12 Recorder;
- 12 Wiedergabe (Reproducer)
- 50 Diktat-Aufnahme-Blankwalzen;
- 1 Abschleifmaschine.

Dupa care au urmat:

- 5 Recorder-Membranen;
 - 5 Reproducer-Membranen
 - 1500 Blankwalzen;
 - 5 Aufnahme-Phonographen;
- Șurubelnițe, Curțile, Jurnale, Casete de lemn pentru transportarea prin posta a fonogramelor, etc., precum și o mica bibliotecă, cuprinzând studiile mai importante în specialitate.

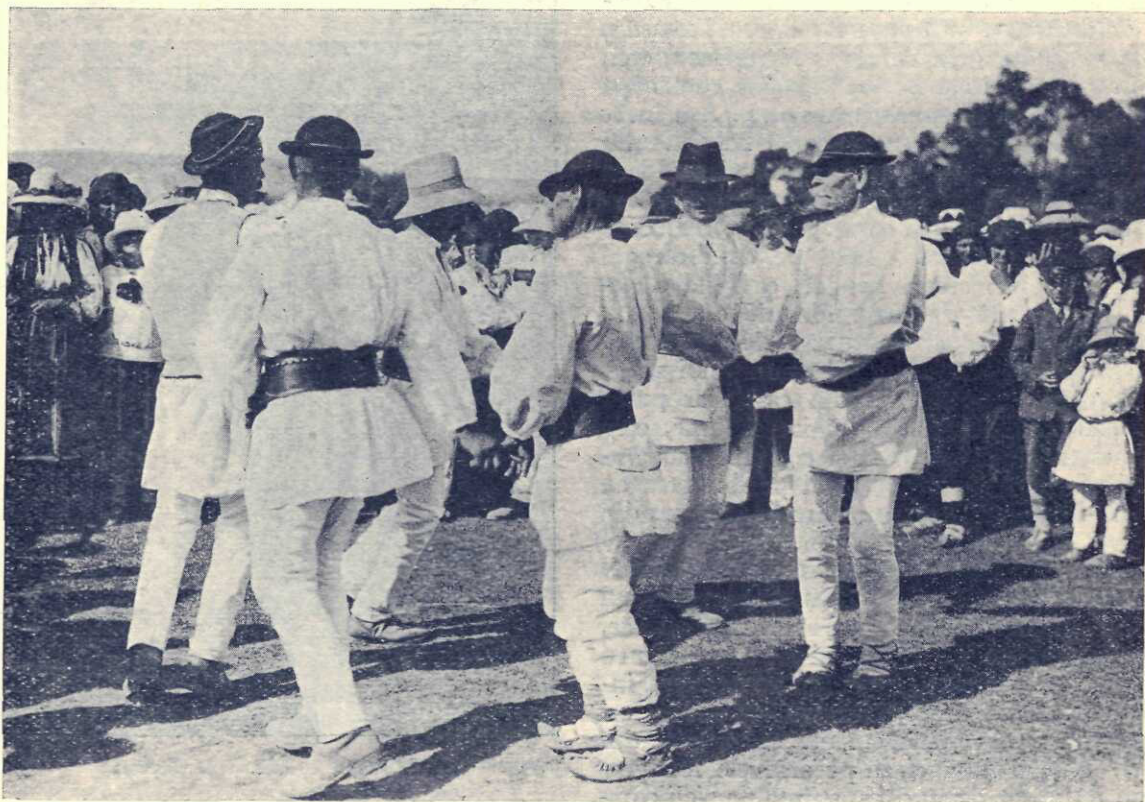
comisia a fost modificată, în sensul că d-l I. Brediceanu a fost numit președinte al ei, iar membri; D. G. Kiriac și G. Breazul. Chiar la începutul anului însă, a încetat din viață maestrul Kiriac, în locul său fiind numit d-l Emil Riegler. În anul următor, compozitorul *Sabin Drăgoi* este numit în comisie în locul d-lui Riegler.

Odată în posesiunea aparatelor, comisia a purces la organizarea culegerilor de melodii populare românești pe întreaga țară. Principiul dela care s'a pornit a fost ca să fie pusă accent pe culegere în legătură cu institutiile Statului, precum și cu acele institutii și persoane particulare care au arătat interes folklorului nostru muzical.

În scopul acesta a fost lansat următorul apel:

În vederea culegerii și publicării cântecelor populare românești, a fost instituită o comisie, care și-a început activitatea sub auspiciile Ministerului Artelor. Planul de lucru al comisiei este, deocamdată următorul:

1. Culegeri de melodii populare cu ajutorul fonografului;
 - a. Transcrierea pe note muzicale a materialului adunat în felul acesta;
 3. Achiziționarea de culegeri de melodii populare făcute cu sau fără ajutorul fonografului, care până acum n'au ajuns să fie publicate;



Din Făgăraș

Activitatea proprie zisă a Arhivei nu se începe decât la 1 Ianuarie 1928 în anul prim abputându-se procura materialul necesar de aparate pentru înregistrare și studii. La 1 Ianuarie 1928,

- 4. Achiziționarea de fonograme (cilindri fonogramice primite cu melodii) ce eventual ar afla colectați particulari;

- 5. Publicarea materialului muzical dela punctele 3 și

6. Studii științifice întreprinse pe temeiul materialului muzical colecționat;
 7. Achiziționarea de instrumente muzicale populare.
 Pentru aducerea îndeplinirea acestui program activ-

Dar un asemenea program de lucru nu poate fi săvârșit, decât cu sprijinul tuturor celor înțeleși în folclorul în creația și educația muzicală națională.

Către aceștia facem un călduros apel, rugându-i să



Din Teiuș



Din Botoșani

itate, Ministerul Artelor a procurat aparate de înregistrare, cilindre fonografice și instrumente de cercetare științifică. După metodele consacrate în arhivele fonogramice (după) așa pus la dispoziția comisiei, mijloacele materiale.

nească, într'un fel sau altul, realizarea programului indicat mai sus, adresându-se în acest scop și pentru lămuriri Comisiei noastre (Ministerul Cultelor și Artelor).

Apelul acesta a fost trimis la:

- a) Conservatoarele de muzică Stat, comunale și particulare;
- b) Seminarii;
- c) Institute teologice;
- d) Academiiile greco-catolice;
- e) Liceele de băieți și fete;
- f) Gimnaziile de băieți și fete;
- g) Școlile medii;
- h) Liceele militare;
- i) Ziare.

Era de așteptat sprijin deosebit de la așezămintele școlare de specialitate printre profesori și

împrejurări prielnice în care poporul trece cântând jucând. În timpul primăverii și verii, culegerile de folklor muzical se fac mai anevoioase. Ele se pot face însă mai ales în zilele de Duminică și sărbători, iar pe săptămână, în timpul muncii, mai ales cu acele prilejuri care poporul obișnuiește să cânte în decursul lucrului, de pildă, săpăt de porumb, la seceriș, la culesul viilor s. a. m. d. În fine, culegerile se pot face și la școli, la seminarii, la cazarmă, unde adesea întâlnim buni cunosători și buni interpreți ai muzicii noastre populare.

Colectii sistematice de folklor muzical întocmite în regiuni, avem puține până acum. De aceea, asemenea colecții se pot face, acum la început, în cel mai bun timp, în cele mai bune condiții, exceptând doar Maramureș și celelalte părți ale Bucovinei.



Nuntă în Bucovina

elevi socotind că se vor afla elemente însușite pentru acțiunile de culegere. Însă, unel din aceste așezămintele nici măcar n'au răspuns apelului misiunii. Acolo unde s'au primit răspunsuri, membrii comisiei au depus aparate, materiale înregistrare precum și următoarele *Indrumări pentru culegerea folklorului muzical cu ajutorul fonografului*, broșură redactată și tipărită de comisie, conform metodelor științifice adoptate în alte părți:

A) Partea generală

În țara noastră culegerile de melodii populare se pot face mai cu succes în timpul toamnei și iernii, când oamenii fiind ocupați cu munca afară la câmp sau mai puțin acasă. Atunci e și epoca șezătorilor și nuntelor, așa cum

vinei, Bihorul și Banatul care au mai fost studiate sub acest raport.

Cum melodiile populare sunt expuse la schimbări sau ies curând din uz, pentru a obține cât mai desăvârșită unitate în timp și loca materialului folkloric muzical, este necesar ca culegerile să se facă în timp scurt — fără, deci, trecerea timpului să poată altera înfățișarea muzicală și a tinutului — și pe cuprinsul unei regiuni întregi, — stabilindu-se deci, unități geografice ale cântecelor, bunăoară teritoriul unui întreg județ — explorând, în acest scop, după bogăția și varietatea materialului ce se oferă spre colecție, pe câte o arteră de comunicație, a doua sau a treia comună, lăsând la o parte prin urmare, una sau două comune în care materialul folkloric, după toată probabilitatea ar fi identic cu cel din comunele explorate.

Material folkloric prețios obținut în primul rând, de la

șărani și instrumentiști romani dela sate. Când culegerile se fac dela alte surse de pildă defigani, este necesar acest lucru să se indice precis. Nu sunt de trecut vederea nici bunii cântăreți sau bunii instrumentiști (lăutari) dela orașe, când avem convingerea că aceștia sunt cunosători ai caracteristicii cântecului sau jocului românesc.

Despre ieșirea la țară, în scopul culegerii folklor muzical, vom încunoștința din vreme pe unul din frunzșatului; pe preotul, învățătorul, secretarul sau primarul comunal, insistând pe lângă acesta că la zi oșă anumită să întrunească pe cântăreți (fete, flăcăi, femei, bărbați, copii și bătrâni) cât pe instrumentiști (lăutarii) bine reputați satului respectiv.

Intrunirea sa se facă, pe cât e posibil, în localul școlii, dându-se prin această caracter serios lucrărilor de cercetare. Să se evite pe cât posibil, imprimările de melodii în aer liber.

Cu cei prezenți se vor face mântăiu probe de cântare fără înregistrări la fonograf, dar notând persoanele și titlurile începătorului melodiilor care ne interesează. Numai după ce vom câștiga orientare generală asupra materialului muzical vrednic de a fi cules, vom precede la fixarea melodiilor prin fonograf.

Vom cere să se cânte cu deosebire:

I. Din gură: doine, cântece doine cântece combinate, balade, cântece haiducești, hoștești, ostășești și cântece de



Din Bucovina

cununii; apoi bocete, colinde, cântece de stea, cântece de secerători, și alte cântece ce se execută în timpul muncii sau sunt prilejuite de aceasta. În fine: cântece sau jocuri fără text, cântate din gură și cântece sau jocuri fluerate din gură.

II. Din instrumente muzicale: cântece de felul celor amintite și jocuri.

Cele mai uzitate instrumente muzicale la noi sunt: vioara, cobza, fluerul ciobănesc, cimpoiul, flautul, buciumul, clarinetul și trompeta. Cunoscut și caracteristic este sicăntecul din drâmbă și din frunzșe vor face culegeri după even-



Hora miresei

tuale instrumente muzicale în uz, oricât de primitive ar fi acelea; d. p. instrumente făcute de copii sau pentru copii, etc.

Este de donț ca, atunci când se fac înregistrări fonografice după instrumente muzicale rare, puțin răspândite sau întrebuintate numai în partea locului, să se achiziționeze instrumentele.

B) Partea specială

Culegătorii vor fi înzestrați cu un aparat fonografic împreună cu un număr suficient de cilindre fonografice, câte un cameraton La (435 v. d.) și câte un jurnal pentru diverse notițe asupra persoanei executantului (cântăreț, lăutar, etc.), pentru scrierea textului integral al melodiilor auzite, cât și pentru alte însemnări importante pentru studiul cântecelor culese.

La utilizarea și mântuirea aparatului fonografic trebuie observate cu mare luare în minte, următoarele prescripții:

a) În preajma campaniei de colectare, aparatul fonografic trebuie minutios controlat și pus în cea mai bună stare de funcționare.

b) Să nu lipsească membranele (diafragmele) de înregistrare (Recorder sau « Aufnahme ») și reproducere (« Reproducer » sau « Wiedergabe »).

c) Se vor lua totdeauna și membrane de rezervă.

d) Să nu se uite cheia pentru strângerea arcului ce pune în mișcare aparatul și să se păstreze în siguranță.

e) Se va lua și o șurubelniță, pildă, pentru a se curăța necesară pentru curățirea cilindrului (Ht. 1).

f) Se va îngriji aparatul și cilindrele să nu fie expuse

la sguduiri în timpul transportului. Cilindrele trebuie fixate pe o suprafață netă de orice fel de umezeală.

La înregistrarea melodiilor se va avea în vedere următoarele prescripții:



Călușari din Transilvania

a) Aparatul se va așeza pe un obiect fix și fără rezonanță; nu e permis să fie mișcat în timpul înregistrării;

b) Înaintea fiecărei înregistrări, arcul aparatului trebuie strâns complet, până simțim rezistența la cântărcerea ceasornicului.

c) Aparatul va fi fixat de obicei la celeritatea medie (vezi indicatorul respectiv, a cărui modificare de poziție accelerează sau răzește iuțea învârtiturilor sulului pe care se fixează cilindrele de ceară, din pricina cărei modificări de celeritate, se produce și o variație în înălțimea sunetelor ce compun cântecul). Numai în cazuri excepționale, când melodiile se cântă pe un ton foarte înalt, sau foarte încet (pp) și în fine la muzica ce se execută foarte repede, celeritatea se poate mări.

d) Instrumentul muzical sau gura cântărețului trebuie aduse în nemijlocită apropiere de pâlnie, fără aceasta să fie atinsă.

Poziția potrivită și aria tonului trebuie să se stabilească printr-o funcționare de probă, fără înregistrare aparatului, și în timpul căreia membrana de înregistrare încă nu e lăsată pe cilindru.

e) Cilindrele fonografice se scot din cutii prin introducerea degetului mijlociu și celui arătător în cavitatea cilindrului. Să se evite atingerea suprafeței cilindrului.

f) La ambele părți ale cilindrului se va lăsa nefolosită câte o distanță de un centimetru.

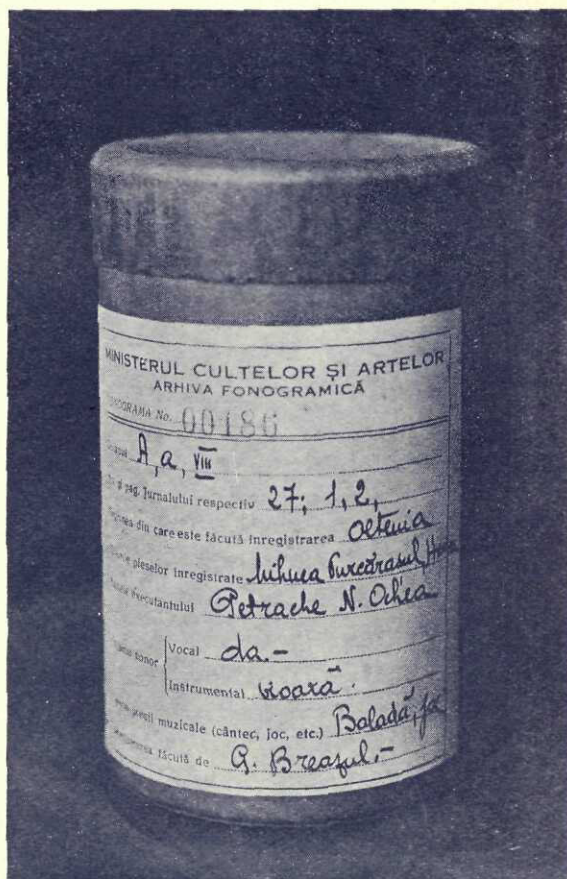
g) Punând în funcție aparatul, vom aștepta înaintea începerii celerității întregi, apoi vom înmbrana asupra cilindrului și numai după aceasta se va cânta sau vorbi în pâlnie.

h) Melodiile care au o structură mai complicată vor fi cantate și imprimate de două ori; de pildă se va cânta una după alta, fără întrerupere, strofele I și a II-a din cântecului respectiv.

i) În cazul când fixarea unei melodii trebuie întreruptă din cauza că nu mai încapă pe cilindru, melodia se va repeta pe alt cilindru, dar nu întreagă, numai ceva înaintea locului unde a fost întreruptă.

j) Imediat după sfârșirea înregistrării cântecului se va suna din camerton sunetul « la » în pâlnie și se va spune numărul jurnalului și eventualul său număr din cântecului sau jocului imprimat.

k) După înregistrare, cilindrul va fi curățit de așchiile de ceară, lăsându-l săruleze pe aparat și ștergându-l cu puțină vată în direcția liniilor imprimate. În lăturarea așchiilor prin suflare să se omită. Orice umezeală dăunătoare.



Cutie în care se păstrează o fonogramă

l) Reușita înregistrării se va controla numai decât prin reproducerea melodiei imprimate. Să fim cu cea mai mare grijă la schimbarea membranelor de înregistrare și reproducere, întrebuintarea lor greșită în locul alteia, deteriorând fonogramă.

Pentru a păstra fonograma cât mai bine și mai clar imprimată, se vor omite alte reproduceri decât absolut necesare de control sau de probă.

m) După folosirea aparatului, arca și lăsa să se răcească până la completă lui destindere.

n) Săfirlul dela membrana înregistrătoare „Aufnahme”, după folosirea trebuie curățite eventualele resturi de ceară.

o) Numerele de jurnal se vor scrie și pe cutia cilindriului. Jurnalul va cuprinde:

a) Numărul curent al înregistrării.

b) Data și locul înregistrării;

c) Datele relativ la persoana executantului și anume

1. Locuința.

2. Numele întreg.

3. Etatea.

1. Cântare (muzică vocală).
2. Muzică instrumentală,
3. Vorbire.
4. Titlul sau denumirea bucății.

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR
ARHIVA FONOGRAMICĂ

FONOGRAMA No. 00156

Dulapul X.a. VIII

No. și pag. Jurnalului respectiv 27; 1, 2

Regiunea din care este făcută înregistrarea Oltenia

Titlurile pieselor înregistrate Mihnea Purcăraru, Hora

Numele executantului Petreache N. Ochea

Organul sonor I Vocal da
Instrumental Voara

Specia piesei muzicale (cântec, joc, etc.) Baladă, Joc

țares-sirării făcute de G. Breazul

Fise de fonograma

Inreg. #99 Comuna Condești
Județul Jaleonița
Fonograma #27

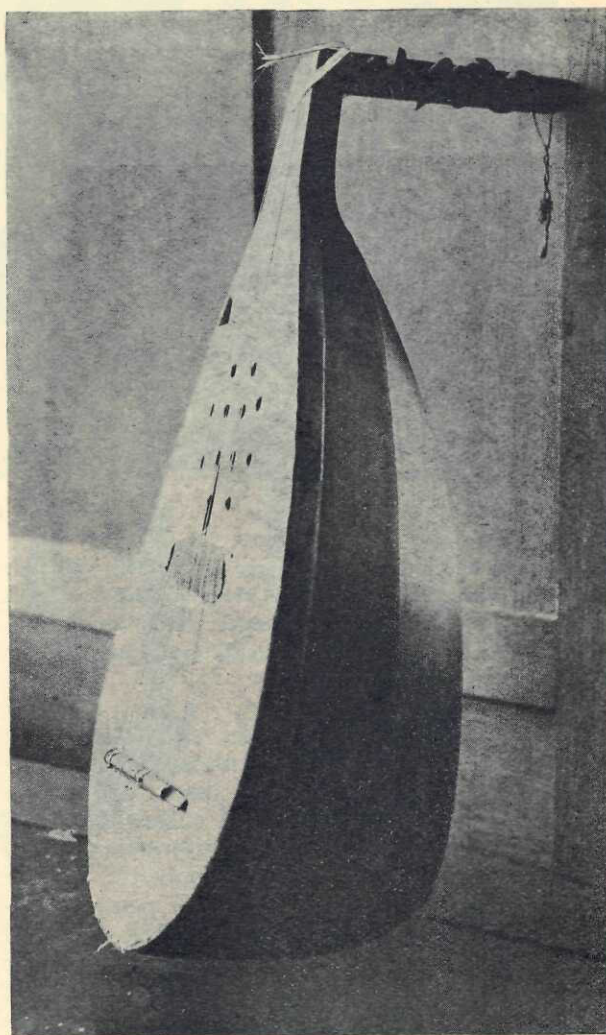
Miscat
Hondai, Seroloi, Flori de măr
(Colindă din Muntenia)

Hondai, Seroloi, Flori de măr.
Pe cea noapte n'ntunecoasă
Pe-o cărare-alunecoasă
Hondai, etc.
Noi umblăm și colindăm (bis)
Hondai, etc.
Pân' la poarta raiului (bis)
Hondai, etc.
Soarele nu fuse-acasă (bis)
Hondai, etc.
Numai floarea soarelui
Și ca maica domnului.
Hondai, etc.
Sedea n' poarta raiului
Și-mi judeca florile.
Hondai, etc.
Ce-au pierdut miracole (bis)
Hondai, etc.
Si-am venit la astă casă
La boieri ca Dumnezeu-astă.

Hondai, etc.
Că-măi găsea săvâtoră
Ca un trandafir pe mază,
Hondai, etc.
Ca o garoafă n' fereastră (bis)

Inf. Florea Delu-
Ceku

Fise de melodie transcrisă pe note muzicale



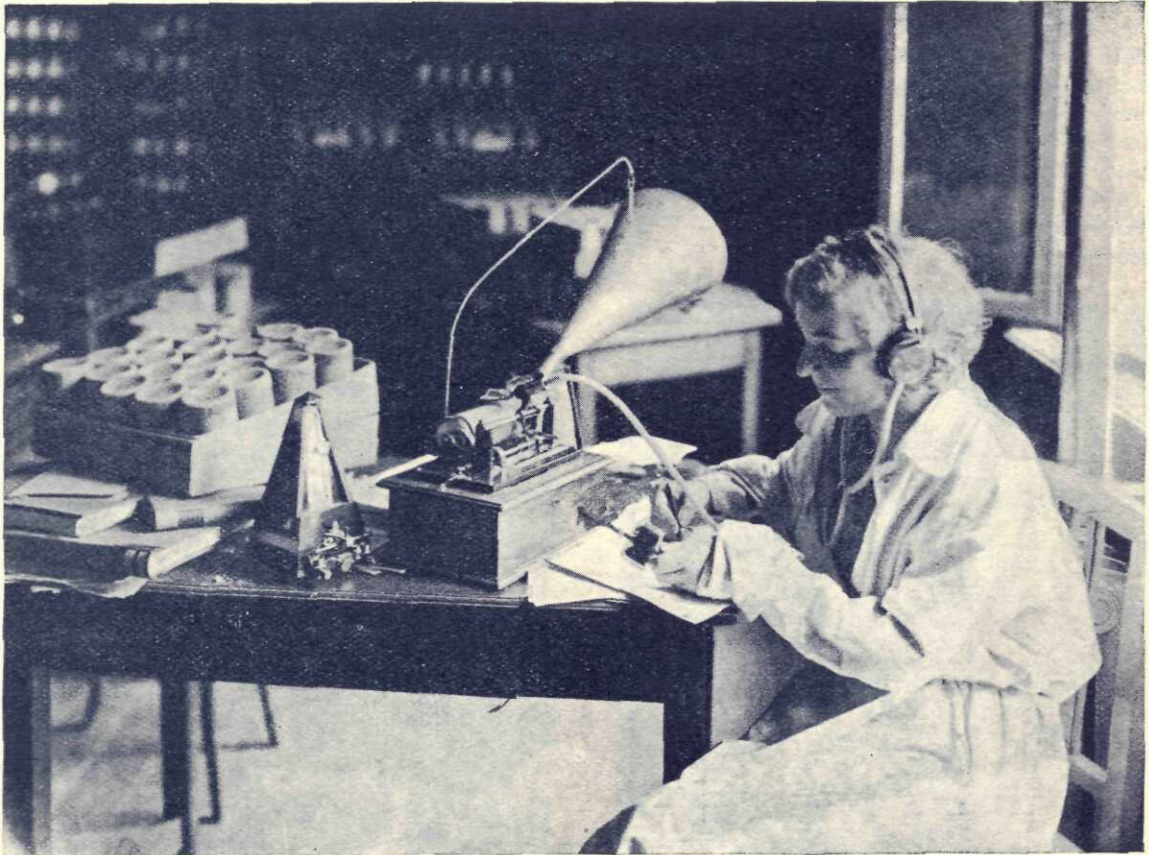
Cobză

4. Genul.
 5. Ocupația.
 6. Cultură generală.
 7. Cultura muzicală.
- d) Obiectul înregistrării:

5. Specia bucăți (cântec, joc, etc.).
6. Textul cântecelor.

Se va da deosebită considerare modului de exprimare al descoperii sursele mai importante de cântece
cuvintelor cât și al particularităților dialectale în etc. populare.
7. Diferite observații de importanță în materia In cursul primului an de activitate s'au
cânta, ținuta, exprimarea, gesturile executanților etc. și gîstrat achiziții populare, după cum
urmează :

* *
:



Procedeeul de transcriere

După fiecare campanie de culegere de melodii, cilindrele fonografice imprimate (fonogramele) cât și jurnalul original se vor trimite fără întârziere comisiei arhivei fonogramice împreună cu o listă de seamă amănunțită asupra experiențelor făcute în campanie.

Este de observat, în trecut, ca, deși înainte de întemeierea arhivei fonogramice de către Ministerul Artelor, s'au întretinut discuții de natură științifică, tinzându-se a se face Statul culpabil de desinteres față de culegerea cântecului popular, acum, după ce Ministerul a pus la dispoziție aparate de înregistrare, fonduri și instrucțiuni pentru culegerea sistematică a folklorului muzical, interesul pentru această activitate a fost sub așteptări. Chiar așezămintele școlare de specialitate cărora le-a fost încredințate aparate și sume de bani, nu au desfășurat nicio activitate. În schimb, comisia Arhivei fonogramice și-a putut afla un număr de fani și conștiincioși culegători, multumindu-se că s'au putut face însemnate colecții și s'au putut

G. Breazul:

Bucovina	158 melodii
Oltenia	190 »
Muntenia	126 (colinde)
Din diferite părți (Varia)	53 »
Basarabia	101 »
Mihail Vulpescu (Muntenia)	322 »
Alexandru Zirra (Bucovina)	163 »
Gh. Cretoiu (Oltenia)	111 »
Gavril Galinescu (Moldova)	224 »
Traian Vulpescu (Muntenia)	67 »
Gh. Fira (Moldova)	91 »
Emil Riegler (Basarabia și Dobrog.)	150 »
Anastasia Dicescu (Basarabia)	18 »
Aurel Borsianu (Transilvania)	103 »
Din colecția « Brediceanu »	500 »
Total	2377 »

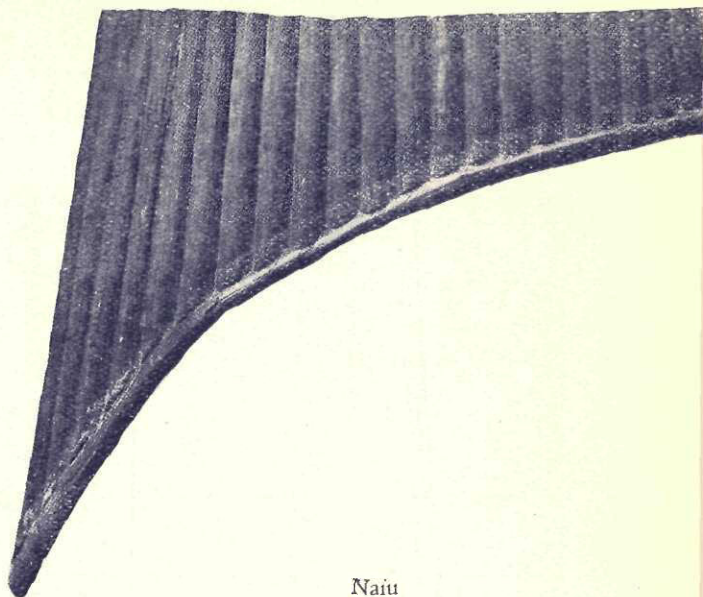
Astfel, în anul 1928, au fost făcute 2377 înregistrări, care formează partea de « Arhivă fonogramică » propriu zisă, în afară de această, au

fost achiziționată în cursul aceluiaș an, următoarele colecții de melodii populare culese sau fără fonograf și transcrise pe note muzicale:

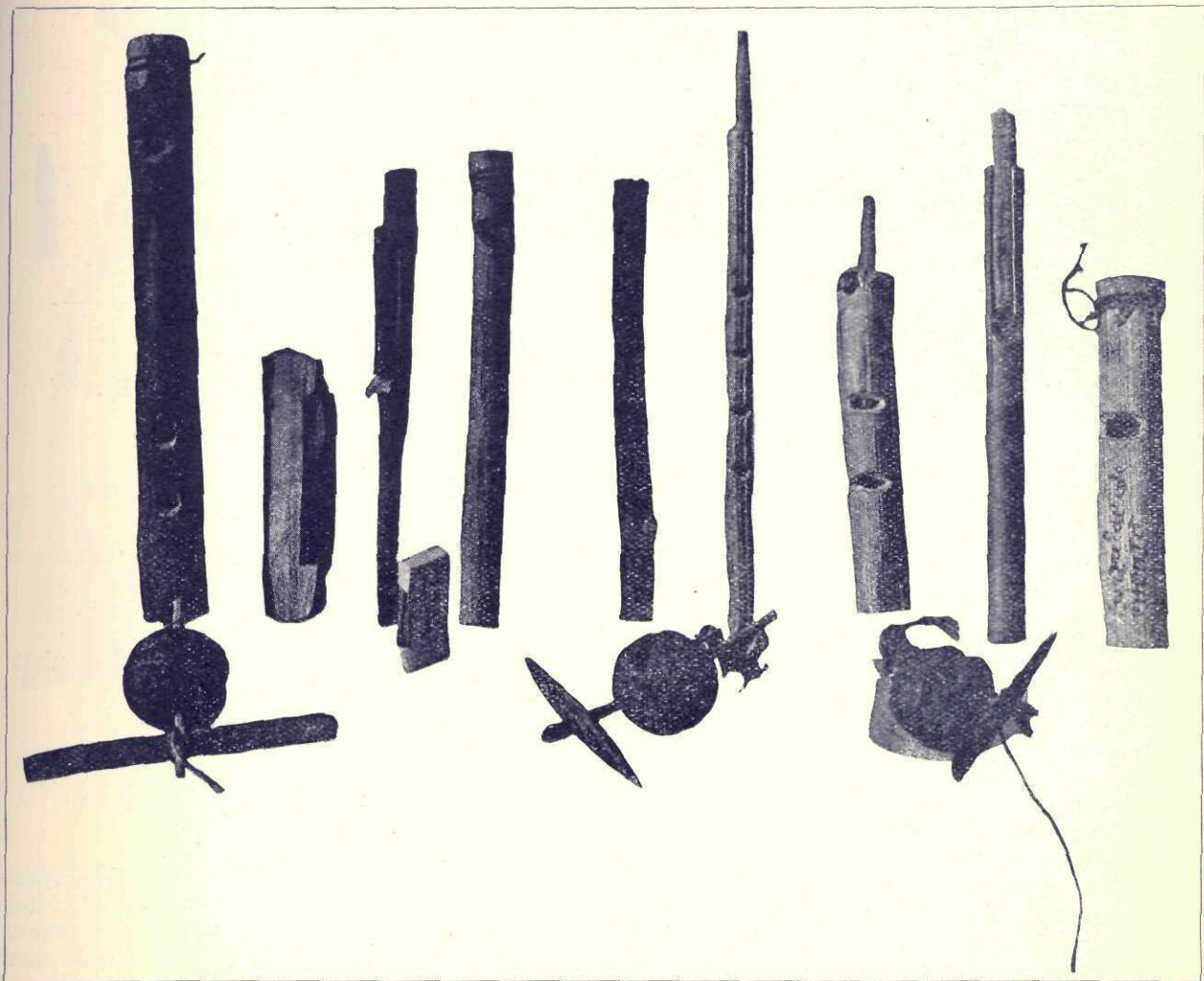
<i>Gavriil Galinescu</i> (Moldova) . . .	40	melodii
<i>Gh. Fira</i> (Oltenia) . . .	223	»
<i>Aurel Borsianu</i> (Transilvania) . . .	380	»
<i>Sabin V. Drăgoi</i> (Colinde din Ardeal) . . .	303	»
Din colecția « <i>Brediceanu</i> » (Maramureș) . . .	175	»
Din colecția « <i>Brediceanu</i> » (Banat) . . .	810	»
Total . . .	1931	»

Asa dar, într'un singur an de activitate au putut fi strânse 4308 melodii, număr care a fost apoi sporit până la peste 7000 melodii populare.

În chiar prima sedință a comisiei Arhivofonogramice s'a hotărât achiziționarea fonogramelor rămase de pe urma maestrului *Kiriac*, care constau într'un număr de 43 cilindre, conținând 75 cântece. Această colecție împreună cu bogatele co-



Naiu



Jucării muzicale



Jucării muzicale

lecții ale d-lui *Tiberiu Brediceanu*, constituite de cea mai deosebită importanță istorică pentru tendințele de înfiripare a unei conștiințe vieți muzicale românești.

Mil de versuri sunt cuprinse în jurnalele în care culegătorii își notează, — după cum este prevăzut în îndrumările menționate, — atât textul literar al cântecelor, cât și diferitele observații și date asupra persoanei executantului, asupra manierei de a cânta, asupra acordării instrumentelor, modul de exprimare al cuvintelor și particularitățile dialectale, la ținuta, gesturile executanților, etc.

Iată, bunăoară, conținutul *Jurnalului* Nr. 2:

INREGISTRĂRILE

făcute în

Comuna Fundul Moldovei, jud. Câmpulung

în cadrul cercetărilor sociologice întreprinse

Seminarul de Sociologie

de pe lângă

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

sub conducerea

D-lui prof. dr. *Dimitrie Gusti*

5—12 August 1928

Inregistrările făcute de prof. *G. Breazu*

Totalul Inregistrărilor: 158

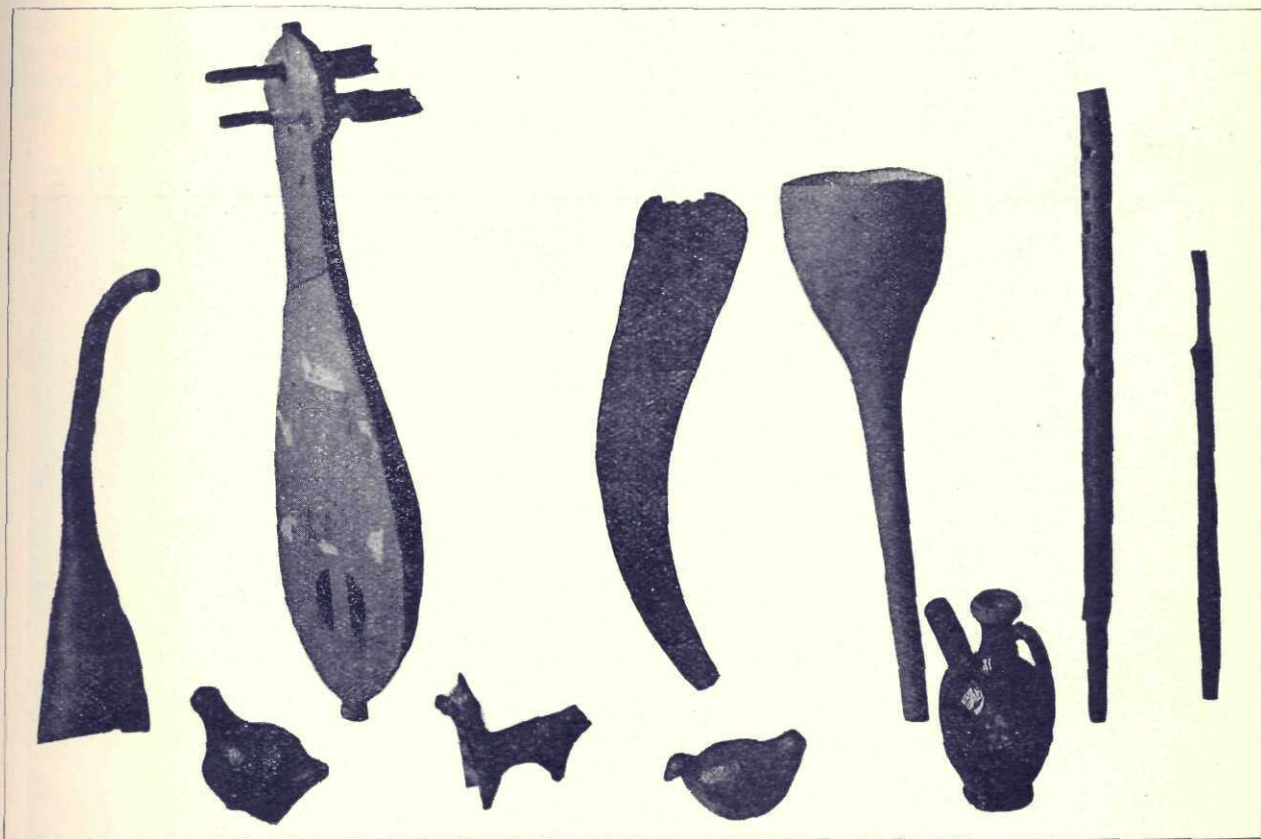
Numărul Fonogramelor: 66

Persoanele dela care s'au făcut culegerile:

Saveta Hojbotă	voce
Vasile Grămadă	voce și fluerat
Leon Gavrilei	voce
Ion Batiș	»
Parasca Vasile Leuștean	»
Adrian T. Țimpău	si. fluerat și trambită
Tânase Țimpău	voce
Ilie Uta	fluerat
Grigore Tonigar	voce
Ilie Cazac	fluerat
Sidor Andronicescu	vioară voce și
Costan Șuiu	cobză
Gheorghe Musuleac	cimpoi
Toader Lucan	voce și frunză
Elena Voloșeniuc	voce
Melania Mihalcea	»
Filaret Mândrilă a lu Vasile	»
Alexandru Briscă	trompet
Petre Zlătar	»



Din Ardeal



Jucării muzicale

Nicolae Țimpău cimpoi
 Nicolae Mândrilă voce
 Dumitru Hopincă . . . si . . . de peste solz
 Parasca Cazac voce
 Grup din Handal. »
 » » Fundul Moldovei instrumente i voci

Total :
 Voce . 16
 Instr.. 11
 27

Douăzeci și șapte surse de culegere,

Inregîstrări de muzică vocală:

Nr. 1, 2, 3, 4 etc.

Total: 74

Inregîstrări de muzică instrumentală:

Nr. 25, 26, 27, 28, 30 etc.

Total: 84

Felul instrumentelor sau organelor sonore:

Flueraș
Trâmbiță
Vioară
Cobză
Cimpoi
Frunză
Solz de pește
Flaut
Trompet
Fluerat din gură
Voce

Tabel de înregistrările făcute în Comuna Fundul Moldovei, județul Câmpulung

Nr. înreg.	De la cine	Numele piesei	Muzică (v. sau instr.)	Nr. fonogr.
1.	Saveta Hojbotă,	Foailuță petriței	voce	1
5.	Vasile Grămadă,	Pe deal de urît	fluerat	2
14.	Parasca Vasile	Leuștean, Hai, malaă iarmaroc	— voce, etc., etc	6

0 pagina de jurnal:

Inreg. Nr. 53

10.VIII.928

Ibidem

Fonograma Nr. 59

DE JALE

cântat din fluer „flueraș“ cu acompaniament cobză

Fluer:

Ilie Cazac

de 24 ani

5 clase primare în timpul
armateia fosta muzica mi-
litară și cânta la Bass-
Trombon

Cobză:

Costan Șuiu

de 28 ani

5 clase primare, cântă în
corui de biserică.

Cobza cu 8 coarde

Sol și octava, La și oct.,
Re și oct. 51 re și oct.

Fluerul cu găudîn metal
(alamă). Lung 27 cm.
Diametrul tubului 11 mm.

Distanța între găuri:

15 mm. — 13 mm.

Distanța de la prima gaură
la sfârșit: 36 mm.

Prima gaură (dela suflat)
trebuie sa fie de-asupra ju-
mătății lungimii întregului
fluer. Fluerul este făcut de
Sidor Andronicescu dintr'o
«țevă dela bere». — Cons-
truit in Re: — Re, Mi, Fa,
Sol, La, Si, Do, Re:

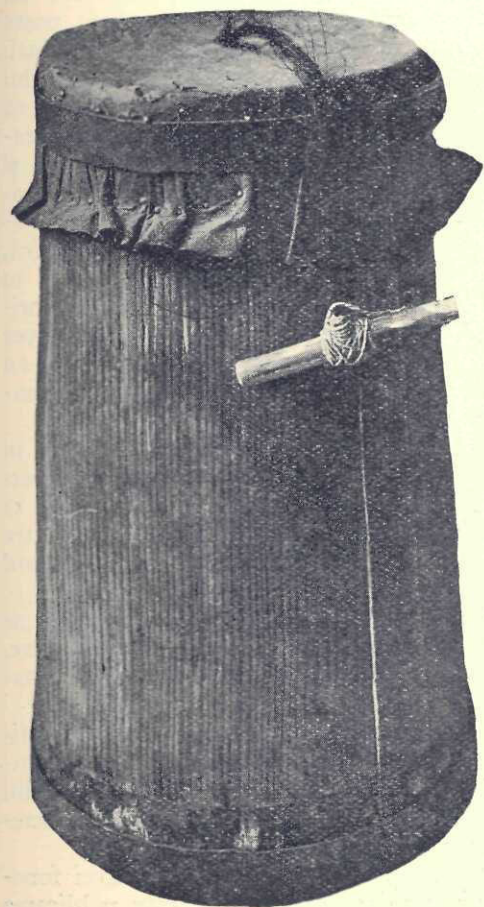


Inregistrare în Fundul Moldovei, unde este alcătuit jurnaul despre care este aci vorba.

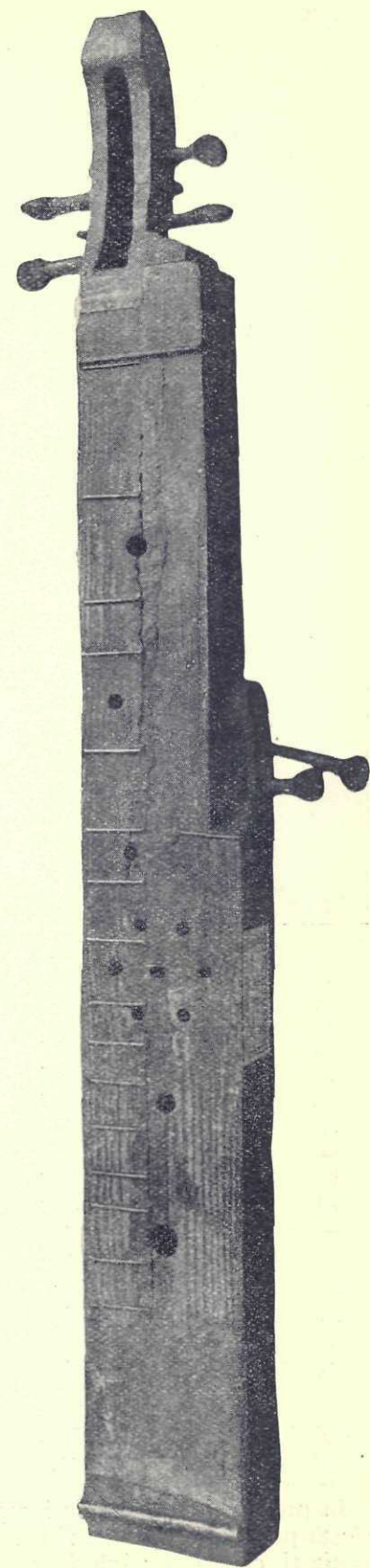
Au luat parte până acum la activitatea de strângere a melodiilor populare, întreprinsă de Arhiva fonogramică, următoarele persoane: *Tiberiu Brediceanu, Sabin V. Drăgoi, G. Breazul, Em. Riegler, Anastasia Dicescu, Alexandru Zirra, Gheorghe Fira, Aurelian Borșianu, Gheorghe Crețoiu, Traian Vulpescu, Mihail Vulpescu, Gavriil Galinescu, Maximilian Costin, Georgeta Bălănescu, Gheorghe Madan, Dumitru G. Popescu, Preot Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, I. Ștefănescu, Paul Jelescu, Nelu Ionescu, Clément Popescu, Al. Calotescu-Neicu.*

S-au cules melodii din aproape toate părțile României, iar, grație indicațiilor date de colaboratorii Arhivei, au putut fi strânse și diferite date relative la psihologia muzicală a țărânului român; pudoarea cântecului, respectul hieratic pentru anumite melodii, teama de fonograf că « ia glasul » pe lumea aceasta sau pe lumea cealaltă, etc. Ceea ce în special, formează un studiu foarte atractiv, care s'ar putea face în satisfacătoare condiții, multumit materialului de care dispune Arhiva, este tocmai chestia temeiurilor psihologice ale muzicii populare românești. De asemenea

s'ar putea obține date destul de însemnate în privința genurilor de muzică populară. Iată, de pildă, din numărul restrâns de fonograme clasificate și trecute



Buhaiu



Citure

în fise până acum — ab 1964 fisee, denu-
miri de melodii sunt cuprinse și în ce număr :

Jocuri	943
Doine	71
Balade	138
Colinde	168
Paparude	2
Muzică bisericească	7
Bocete	3
Strigături	2
Marsuri de nuntă	5
Semnale de trâmbiță	1
Pornografii	1



Cioban cântând din caval

Cântece	933
» de petrecere	5
» » luncă	3
» bătrânești	6
» de dor	8
» » Crăciun	2
» haiducești	7
» ciobănești	12
» de jale	2
» » stea	9
» » moș ajun	1
» » jale	2
» » războiu	4
» » ducă	3
» >> mașa	7
» > nuntă	85
» » leagăn	3
Comenzi de munca	3

În prezent activitatea de înregistrare este organizată pe regiuni, pentru fiecare regiune fiind organizate câte doi până la patru culegători. În afară de culegerile bogate din Oltenia și Moldova,

trebuie semnalate interesante culegeri făcute în Basarabia și Dobrogea.

Județele din care s'au făcut culegeri până acum sunt: Arad, Argeș, Brăila, Caraș-Severin, Câmpulung, Cernăuți, Chișinău, Constanța, Covurlui, Dâmbovița, Dolj, Dorohoiu, Durostul-Fălțiceni, Gorj, Hotin, Ialomița, Ilfov, Ismail, Lăpușna, Mehedinți, Muscel, Mures, Năsăud, Neamț, Olt, Orhei, Prahova, Putna, Rădăuți, Râmnicul-Săra Roman, Romanati, Sighetul-Marmației, Soroca, Storojineț, Suceava, Tecuci, Tutova, Tulcea, Vâlcea, Vlasca.

Dintre colecțiile de care dispune Arhiva, a fost tipărită lucrarea de o covârșitoare însemnată științifică și artistică « 303 colinde de Sabă Drăgoi.

Asa dar, dispunem astăzi peste 7000 melodii românești, culese din întreg orizontul finii românești.

Este de prisos, — repetăm, — să reamintim ce interesant material de studii și cercetări oferă această comoară sintetică și reprezentativă a sufletului muzical al rasei noastre. Ea nu este însă completă. Căci ceace posedă Arhiva fonogramică până acum nu constituie decât un fragment, poate nu cel mai caracteristic și original, din imensa bogăție a folklorului nostru muzical. Iar prin faptul că ținuturile românești au trăit veacuri de-a rândul, în condiții și sub influențe diferite, muzicopopulară românească, cutoată omogeneitatea și unitatea ei stilistică, este totuși extrem de variată în

originalitatea ei. De aceea, surprizele noutății, originalității și valorii artistice pe care le poate avea cercetătorul plastic popular românesc sunt cu atât mai firești în domeniul manifestărilor muzicale ale poporului.

Materialul fonografic nu este însă păstrat în forma fragilă, ușor supusă stricăciunii, a masei ceroase, în care au fost făcute înregistrările, ci este turnat în masa forte — metalică —, după care se scot copii în număr nelimitat, fără negativul metalic (matrița) să se altereze.

Concomitent cu activitatea de înregistrare, se procedează deci, la turnare și apoi la transcriere, urmând ca să se tipărească colecțiile mai valoroase.

Copii în ebonit vor fi puse la dispoziția instituțiilor muzicale ale Statului, precum și ai particularilor cari vor să facă studii în direcția folklorului muzical românesc. Piesele muzicale mai caracteristice le vom transmite prin Radiofonie.

Activitatea asupra căreia comisia Arhivei fonogramice pune un deosebit temei, este publicarea de material folkloristic Pentru împlinirea acestui

scop, comisia a hotărât editarea unei serii de lucrări, consacrate, pe cât posibil, fie câte unui gen muzical aparté — colinde, doine, balade, jocuri, bocete, etc., — fie câte unui ținut geografic, în fine, alése după altfel de criterii, monografic, istoric sau de tehnică muzicală.

Urmează apoi ca, în afară de înregistrările muzicale, să fundăm lângă Arhiva fonogramică un muzeu de instrumente muzicale populare, prin care să putem determina coloritul specific al sonorului românesc. Și, în fine, să publicăm într-o ediție definitivă « Monumentele artei muzicale românești », culegerile și compozițiile de muzică pro-

fana și religioasă, psaltice și lineare, aflate astăzi răspândite, rău tipărite sau chiar netipărite de fel.

Acestea sunt însă planuri și deziderate pentru viitor. În dificultățile de afirmare a unei conștiințe vieți muzicale românești Arhiva fonogramică nu este numai un deziderat, ci, în bună parte, realizare. Iar faptul că, chiar de la primele ei începuturi, și-a și găsit imitatori, dovedește nevoia ei. Depinde de vrednicia noastră ca această instituție să însemneze ceea ce am râvnit, stăruiind pentru fundarea ei: *zidire de temelie pentru nouile orientări ale vieții muzicale românești.*

G. BREAZUL



Cimpoi